

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง ตำบลเพี้ยราม
อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Success Factors on the Operation Success of Ban Hong Community Rice Center in
Phia Ram Sub-district, Mueang Surin District, Surin Province

ธิดารัตน์ บุญเต็ม (Thidarat Boontem)¹ สัจจา บรรจงศิริ (Sujja Banchongsir)²

วรรณัย อันสำราญ (Wattanaei Onsamram)³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง 2) สภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดที่เป็นสมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง จำนวน 36 ราย โดยการสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็น สมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง จำนวน 36 ราย และเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 1 ราย เก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ เกษตรกรร้อยละ 72.22 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.67 มีประสบการณ์ทำนาเฉลี่ย 22.55 ปี เป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนมาแล้วเฉลี่ย 19.75 ปี ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการทำนา นอกจากเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนแล้ว ยังเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. กลุ่มเกษตรกรทำนา และร้อยละ 97.22 ไม่มีตำแหน่งใดในชุมชน พื้นที่ทำนาเฉลี่ยอยู่ที่ 20.06 ไร่/ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ย 371.22 กิโลกรัม/ไร่ ราคาการจำหน่ายเฉลี่ย 20.27 บาท/กิโลกรัม แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน ต้นทุนในการผลิตพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 3,313.24 บาท/ไร่ 2) สภาพการดำเนินงานของเกษตรกร พบว่า กลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีระบบอยู่ในระดับมากที่สุด มีการจัดการพื้นที่แปลงพันธุ์ที่ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีการเตรียมดินก่อนปลูก มีการตากเมล็ด ตัดพันธุ์เป็นอย่างดีต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม มีแปลงเรียนรู้ 12 ไร่ มีวิธีการขายที่หลากหลาย กองทุนมีการบริหารอย่างเป็นระบบและมีการตรวจสอบ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านผู้นำ สมาชิก การบริหารจัดการภายในศูนย์ ด้านกองทุนหมุนเวียน การเรียนรู้ ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ ด้านนโยบายด้านการเกษตรของรัฐ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ สภาพแวดล้อม การตลาด และปัจจัยการผลิต

คำสำคัญ ศูนย์ข้าวชุมชน ปัจจัยความสำเร็จ จังหวัดสุรินทร์

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช thidatat.nana4@gmail.co.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช moo018683627@hotmail.com

³ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช wattanaei.pinn@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

This study aimed to investigate 1) social and economic conditions of Ban Hong Community Rice Center 2) operating conditions of Ban Hong Community Rice Center and 3) the factors that affecting to the operation success of Ban Hong Community Rice Center. This study was examined by mixed research method. The quantitative research, data were collected from total population of 36 members of Ban Hong Community Rice Center. The questionnaire was analyzed by frequency, percentage, maximum, minimum, mean and standard deviation. The qualitative research, data were collected from the groups of informants who were 36 members and 1 staff of the Community Rice Center by group meetings and the data were analyzed by classifying and grouping the data. The results showed that 1) social and economic conditions, 72.22 % were female, average age of 55 years old, graduated from elementary school of 41.67%, had an average farming experience of 22.55 years, has been a member of the community rice center for an average of 19.75 years. Most of them relied on rainfed for farming. In addition, they were also a member of various groups such as BAAC, the Rice Farmers Group and 97.22% had no position in the community. The average farming area was 20.06 rai/household, the average yield was 371.22 kg/rai, the average selling price was 20.27 baht/kg, and the average household labor was 2.03 people. The average cost of paddy seed production was 3,313.24 baht/rai. 2) Operating conditions; the group and the systematic group management were at the highest level, the suitability of paddy seed production areas management was at the highest level, the soil was prepared before planting, the seeds were dried, continuous cutting contamination of other rice varieties in the plots, there was an exchange of knowledge in the group, there were 12 rai of learning experimental plots, there were variety of selling methods, the center funds were systematically managed and audited. 3) Factors affecting the success of operations include the internal factors such as leadership, members, management within the center, revolving funds, learning. For the external factors were agricultural policy of the state, support from government agencies, environment, marketing and production inputs.

Keywords: Community Rice Center, Success factor, Surin Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าว เป็นอาชีพหนึ่งในการทำเกษตรกรรมที่อยู่คู่ประเทศไทยมาอย่างยาวนาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่ทั่วภูมิภาคเน้นบริโภคข้าวในทุกมื้อ จึงทำให้การทำนาเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่เปรียบได้กับเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ในปีการเพาะปลูก 2563/2564 พบว่า ประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 70 ล้านไร่ มีความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีเพาะปลูกปีละประมาณ 1,373,000 ตัน แบ่งการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวเป็น 2 รอบ คือ รอบที่ 1 ฤดูนาปี ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว 1,111,700 ตัน ในพื้นที่ 60 ล้านไร่ ส่วนรอบที่ 2 ฤดูนาปรัง ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว 261,300 ตัน ในพื้นที่ 10 ล้านไร่ จากปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้เพาะปลูกปีละ 1,373,000 ตัน แยกเป็นเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรต้องการซื้อไปเพาะปลูกเพียงปีละ 689,400 ตัน คิดเป็นร้อยละ 50.21 ส่วนที่เหลือเป็นเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรได้มาจากการเก็บไว้ใช้เองปีละ 683,000 ตัน คิดเป็นร้อยละ 49.79 ในขณะที่ทั้งประเทศมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับจำหน่ายเพียงปีละ 528,000 ตัน (กรมการข้าว, 2564) เมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเมล็ดพันธุ์เปรียบเสมือนหัวใจของการเพาะปลูก หากมีเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีช่วยให้ได้ผลผลิตต่อไร่มากขึ้น ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับด้านการตลาด แต่ปัจจุบันเกษตรกร พบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีใช้อย่างต่อเนื่อง เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยของข้าวยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ภาครัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้แก้ปัญหาโดยการผลักดันให้เกิดโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีที่เป็นของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชนขึ้นทั่วประเทศ ที่เรียกว่า “ศูนย์ข้าวชุมชน” เพื่อดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีและเพียงพอต่อความต้องการใช้ในแต่ละปี

ในจังหวัดสุรินทร์ มีศูนย์ข้าวชุมชน ทั้งสิ้น 111 ศูนย์ เกษตรกร 6,164 ราย พื้นที่ 91,719 ไร่ (ข้อมูล ณ เมษายน 2565) โดยศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ.2543 และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนปี 2553 ได้ผ่านการประกวดคัดเลือกผลงานสถาบันเกษตรกรดีเด่นประจำปี 2556 ระดับจังหวัด ประเภทข้าวหอมมะลิ ซึ่งจังหวัดสุรินทร์ดำเนินการขึ้นเพื่อเป็นการยกย่องประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ผลงานดีเด่นของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้สาธารณชนทั่วไปได้รู้จัก และยึดถือเป็นแบบอย่างในแนวทางปฏิบัติงาน และได้รับรางวัลสถาบันดีเด่นแห่งชาติ ปี 2557 ประเภทข้าวหอมมะลิ มีความโดดเด่นในการริเริ่มจัดการองค์ความรู้ในการผลิตข้าวที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าว จัดการองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับกระบวนการและแนวคิดของเกษตรกรจากเดิม เป็นผู้ปลูกข้าวจำหน่ายทั่วไป มาเป็นผลิตข้าวเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ ตลอดจนมีการระดมทุนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวและปัจจัยการผลิต และยังมีบทบาทในการประสานงานตลอดจนร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเครือข่ายทั้งภายในและนอกชุมชน

จากความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้างดังกล่าว จึงควรมีการศึกษาการบริหารจัดการของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ศูนย์ข้าวชุมชนแห่งนี้ประสบความสำเร็จ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสังคม เศรษฐกิจความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการของศูนย์ฯ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และนำผลการวิจัยไปพัฒนาปรับใช้ ในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนให้เข้มแข็งสามารถผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์สู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ทำให้ชาวนาได้มีเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้อย่างเพียงพอ สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีในชุมชน และประเทศชาติได้

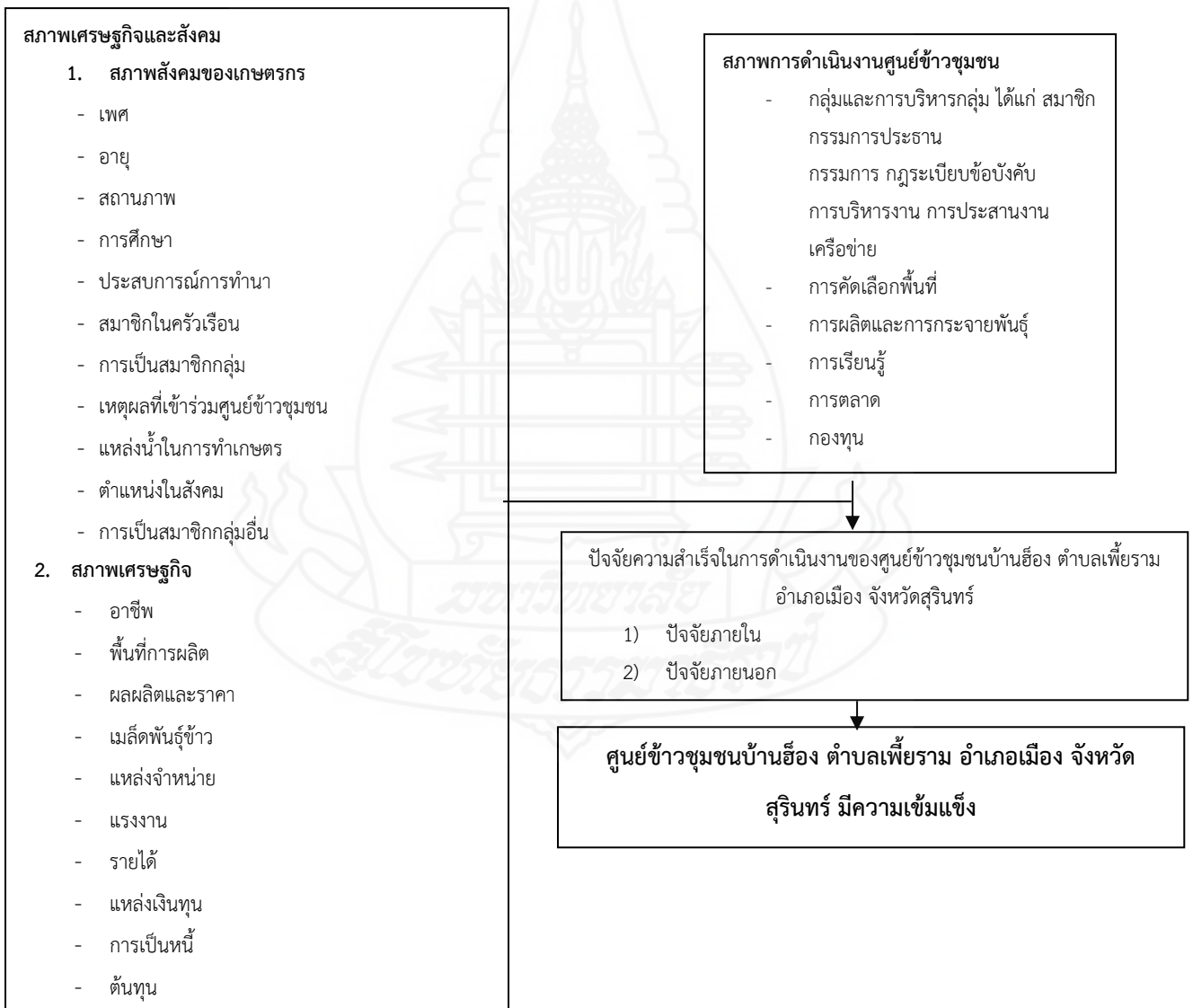
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (และกรอบแนวคิด ถ้ามี)

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง

กรอบแนวคิด

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยการ
สอบถามสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 36 ราย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปี 2565 จำนวน 36 คน ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง และสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง วิเคราะห์ข้อมูลใช้หาความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 1 ราย และสมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้างทั้งหมด จำนวน 36 ราย รวมทั้งหมดจำนวน 37 ราย เก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มด้วยแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ในประเด็น ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูล

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน

สภาพสังคม

จากการศึกษาสภาพสังคมของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกร้อยละ 72.22 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 27.78 เป็นเพศชาย สมาชิกมีอายุเฉลี่ย 55 ปี อายุระหว่าง 44 – 70 ปี สถานภาพส่วนใหญ่ สมรส ร้อยละ 75 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.67 สมาชิกมีประสบการณ์ทำนาเฉลี่ย 22.55 ปี สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนมาแล้วเฉลี่ย 19.75 ปี อยู่ระหว่าง 10–21 ปี สาเหตุของการเป็นสมาชิก ร้อยละ 100.0 ต้องการมีแหล่งจำหน่ายผลผลิตได้ราคาสูง สมาชิกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการทำนา นอกจากเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนแล้ว ยังเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ เช่น สมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 52.78 และยังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 69.44 ไม่มีตำแหน่งใดๆในชุมชน และร้อยละ 97.22 ไม่มีตำแหน่งใดๆ ใน อบต.

สภาพเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกร้อยละ 100.0 ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกร (ทำนา) อาชีพรอง ร้อยละ 50.0 ประกอบอาชีพรับจ้างแรงงาน ร้อยละ 91.66 มีพื้นที่การทำเกษตรเป็นของตนเอง มีพื้นที่ทำนาอยู่ เฉลี่ย 20.06 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 371.22 กิโลกรัม/ไร่ ราคาการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 20.27 บาท สมาชิกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ทำพันธุ์ พบว่า ร้อยละ 52.78 สมาชิกเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ทำพันธุ์ การเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ทำพันธุ์ เฉลี่ย 325 กิโลกรัม/ราย แหล่งจำหน่ายพันธุ์ข้าว พบว่า ร้อยละ 58.33 จำหน่ายให้กับสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนสมาชิกมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน มีรายได้เฉลี่ย 155,824 บาท สมาชิกร้อยละ 91.67 กู้เงินมาทำการเกษตร สมาชิกมีสถานะหนี้เฉลี่ย 375,333.33 บาท/ราย และต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่า สมาชิกมีต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 3,313.24 บาท/ไร่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

2. สภาพการดำเนินงานของศูนย์ข่าวชุมชนบ้านอื้อง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยการทำงานใน 5 ด้าน สามารถสรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม สมาชิกของศูนย์ข่าวชุมชนให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด สมาชิกเป็นคนดี เสียสละ ซื่อสัตย์ และสมาชิกมีความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับมาก ด้านคณะกรรมการ กรรมการมีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการคัดเลือกประธานและกรรมการ สมาชิกมีส่วนร่วมคัดเลือกประธานและกรรมการ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่กรรมการ มีวาระการดำรงตำแหน่งประธานและกรรมการ ครึ่งละ 4 ปี ด้านการบริหารงาน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินกิจกรรม มีการประชุม และจัดบันทึกการประชุมปีละ 4 ครั้ง มีการจัดทำบัญชี มีการแบ่งงานให้สมาชิกร่วมกันทำ มีแผนการเงินของศูนย์ ด้านการประสานงานเครือข่าย มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และมีการประสานงานระหว่างศูนย์ฯ ด้วยกัน อยู่ในระดับมากที่สุด

2) ด้านการคัดเลือกพื้นที่สำหรับทำแปลง ประกอบด้วย ด้านพื้นที่แปลงพันธุ์ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพื้นที่แปลงพันธุ์มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีพื้นที่อยู่ใกล้กัน ด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่นำมาขยายมีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุดที่จะนำไปขยายได้ ด้านการจัดการแปลงนา สมาชิกทั้งหมดมีการเตรียมดินที่เหมาะสม มีการใส่ปุ๋ยเหมาะสมตรงตามระยะเวลาอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความเหมาะสมการควบคุมน้ำในแปลงนาอยู่ในระดับมากที่สุด มีการตากเมล็ดพันธุ์มีการตรวจสอบรับรองแปลงพันธุ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.0 มีการตัดพันธุ์ป้อนอย่างต่อเนื่อง มีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีการทำความสะอาดเครื่องนวดก่อนสีข้าว มีการบันทึกการผลิตเมล็ดพันธุ์การส่งตัวอย่างให้ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ตรวจสอบและรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ดีเมล็ดพันธุ์ที่ส่งตรวจผ่านการรับรอง

3) การผลิตและการกระจายพันธุ์ สมาชิกศูนย์ข่าวชุมชนมีการกำหนดเป้าหมายการกระจายพันธุ์ในแต่ละปี ศูนย์ฯ มีถุงบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวของตนเอง คุณภาพของเมล็ดข้าวที่เกษตรกรนำไปใช้มีความน่าเชื่อถือ เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร

4) การเรียนรู้ สมาชิกทั้งหมดตอบว่า ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงาน มีทุนดำเนินการเรียนรู้ มีการทดลองทำด้วยตนเอง และมีแปลงเรียนรู้จำนวน 12 ไร่

5) การตลาด พบว่า ศูนย์ข่าวชุมชน มีแผนการจำหน่ายมีการประชาสัมพันธ์ภายใน และภายนอกชุมชน มีการตั้งกรรมการฝ่ายการตลาด มีวิธีการขายหลายวิธี กลุ่มเป็นตัวแทนในการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และมีอำนาจต่อรองราคากับตลาด

6) กองทุนหมุนเวียน พบว่า ศูนย์ข่าวชุมชน มีคณะกรรมการบริหารกองทุน มีระเบียบข้อบังคับบริหารกองทุน มีการระดมทุนจากสมาชิกหุ้นละ 500 บาท มีแผนบริหารกองทุนมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการใช้ประโยชน์จากกองทุน มีการตรวจสอบบัญชีกองทุนมีการปันผลมีการสรุปและการประเมินผลการดำเนินงานทุกปี

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข่าวชุมชนบ้านอื้อง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

จากการประชุมกลุ่มร่วมกับประธาน คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม โดยวิธีระดมสมอง เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์ข่าวชุมชนบ้านอื้อง ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งออกได้เป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน ได้แก่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

(1) ด้านผู้นำ ผู้นำกลุ่ม เป็นผู้ริเริ่มในการรวมกลุ่ม ประธานศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ้อ มีตำแหน่งเป็นรองประธานศูนย์ข้าวชุมชนระดับจังหวัด เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเพี้ยราม (รองประธานสภา) สามารถเป็นตัวแทนในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกสามารถเป็นตัวแทนในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก สามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม มีความซื่อสัตย์ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก และความรู้เรื่องการตลาด

(2) ด้านสมาชิก มีความเข้าใจในหลักการ แนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของกลุ่ม มีส่วนร่วมในการวางแผน มีทักษะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ อายุ ประสบการณ์ในการทำนา และแรงงานในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ศูนย์ข้าวชุมชนประสบความสำเร็จ

(3) การบริหารจัดการศูนย์ ได้แก่ ปัจจัยการผลิต มีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักร สำหรับการผลิต มีปริมาณและกำลังการผลิตอย่างสม่ำเสมอ มีถุงบรรจุเมล็ดพันธุ์ มีแผนการผลิต กฎระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน กลุ่มมีการกำหนดเป้าหมายการผลิตในแต่ละปี มีกระบวนการการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และมีระบบการควบคุมตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ก่อนกระจายพันธุ์

(4) ด้านกองทุนหมุนเวียน มีคณะกรรมการบริหารกองทุน กำหนดระเบียบข้อบังคับบริหารในการกองทุนกลุ่ม มีแผนการบริหารกองทุน ระดมทุนจากสมาชิก จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และมีการแบ่งปันผลประโยชน์

(5) ด้านการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์โดยได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และระหว่างสมาชิกภายนอกกลุ่ม

2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่

(1) ด้านนโยบายด้านการเกษตรของรัฐ ทางสมาชิกเห็นว่านโยบายด้านการเกษตรของภาครัฐ เช่น โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการเกษตรกรปรารถ (Smart Farmer) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) นโยบายการกำหนดพื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช เป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

(2) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐทางสมาชิกเห็นว่า หน่วยงานของรัฐที่เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ของบุคลากร ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ปัจจัยการผลิตและมีบทบาทสำคัญในการติดตาม ให้ความรู้ กระตุ้น กำหนดแผนปฏิบัติงานให้ศูนย์ข้าวชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

(3) สภาพแวดล้อม ทางสมาชิกเห็นว่า พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ้อ ตำบล เพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ อาศัยน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ แต่พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอยู่ติดลำน้ำชี สมาชิกจึงอาศัยน้ำจากลำน้ำชีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า ในช่วงฝนทิ้งช่วง และสมาชิกมีการสำรวจแปลงนา เพื่อเฝ้าระวังการเกิดโรคข้าวอย่างสม่ำเสมอ

(4) การตลาด ทางสมาชิกเห็นว่า ตลาดภายในชุมชน ตลาดภายนอกชุมชน ราคาที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวรับซื้อ วิธีการขายที่หลากหลายของกลุ่ม ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและมาตรฐาน กำหนดราคาที่เหมาะสม การจัดจำหน่ายโดยกลุ่มเอง ทำให้ศูนย์ข้าวชุมชนประสบความสำเร็จ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

(5) ราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย น้ำมัน ยากำจัดศัตรูพืช เครื่องจักรกล เช่น รถดำนา รถเกี่ยวนา รวมทั้ง
ลานตากข้าว ยุ้งฉาง เป็นปัจจัยการผลิตที่ทำให้ศูนย์ข้าวชุมชนประสบความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน

จากการวิจัยพบว่า ร้อยละ 72.22 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 55 ปี แสดงว่า สัดส่วนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย
สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุมาก แต่ยังคงมีแรงในการทำนา พร้อมจะพัฒนาการดำเนินการของศูนย์ข้าวชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของ อนุพันธ์ ทนยิ้ม (2559) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี
พบว่า ร้อยละ 64.4 เกษตรกรเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 55.42 ปี

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 41.67 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จะพบว่า การศึกษาไม่สูงมากนัก
แต่ไม่ใช่ปัญหาในการพัฒนาเรียนรู้ มีประสบการณ์ทำนา เฉลี่ย 22.55 ปี มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ยอยู่ที่ 2.03 คน
เป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนมาแล้วเฉลี่ยอยู่ที่ 19.75 ปี มีพื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ยอยู่ที่ 20.06 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 371.22 ไร่
สมาชิกมีประสบการณ์ในการทำนามานาน แต่ขาดแรงงานในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติพงศ์ รื่นงาม
(2559) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์ข้าวชุมชนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
พบว่า สมาชิกมีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ยอยู่ที่ 2.5 คน สมาชิกมีประสบการณ์ในการทำนามานาน แต่ขาดแคลนแรงงานใน
ครัวเรือน แสดงว่า สมาชิกขาดแคลนแรงงานในครัวเรือนต้องพึ่งพาเครื่องจักรกลในการผลิต และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ
จิรวรรณ กมลศิลป์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ยอยู่ที่
23.3 ไร่

2. สภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้อง

จากการศึกษากลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า สมาชิกของศูนย์ข้าวให้ความร่วมมือ เป็นคนดี เสียสละ
ซื่อสัตย์อยู่ในระดับมากที่สุด คณะกรรมการ กรรมการมีความซื่อสัตย์มีวิสัยทัศน์ สมาชิกมีส่วนร่วมคัดเลือกประธานมีวาระการ
ดำรงตำแหน่ง ครึ่งละ 4 ปี การบริหารงาน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์มีแผนการดำเนินงานมีการดำเนินกิจกรรมมีการ
ประชุมและจัดบันทึกการประชุมปีละ 4 ครั้ง มีการจัดทำบัญชีมีการแบ่งงานให้สมาชิกร่วมกันทำ มีแผนการเงินของศูนย์
ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติพงศ์ รื่นงาม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์ข้าว
ชุมชนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า กลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม สมาชิกของศูนย์ข้าวให้ความ
ร่วมมือ เป็นคนดี เสียสละ ซื่อสัตย์ คณะกรรมการ มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ การบริหารงาน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์
มีแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินกิจกรรม มีการจัดทำบัญชีมีการแบ่งงานให้สมาชิกร่วมกันทำ

จากการศึกษาด้านพื้นที่แปลงพันธุ์ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพื้นที่แปลงพันธุ์มีความเหมาะสม มีพื้นที่
อยู่ใกล้กัน คุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่นำมาขยายมีคุณภาพเหมาะสมจะนำไปขยายได้ การจัดการแปลงนา สมาชิกทั้งหมดมีการ
เตรียมดินที่เหมาะสมมีการใส่ปุ๋ยเหมาะสมตรงตามระยะเวลาอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความเหมาะสมการควบคุมน้ำในแปลง
นา มีการตากเมล็ดพันธุ์มีการตรวจสอบรับรองแปลงพันธุ์ มีการตัดพันธุ์เป็นอย่างดีเนื่องมีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมมีการทำ
ความสะอาดเครื่องนวดก่อนสีข้าวมีการบันทึกการผลิตเมล็ดพันธุ์การส่งตัวอย่างให้ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ตรวจสอบและรับรอง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

คุณภาพเมล็ดพันธุ์ดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิรวรรณ กมลศิลป์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 100 มีการจัดการแปลงนาที่ดี มีการป้องกันศัตรูพืชอย่างเหมาะสม

จากการศึกษาการผลิตและการกระจายพันธุ์พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายการกระจายพันธุ์ในแต่ละปี ศูนย์ฯ มีถุงบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวของตนเอง คุณภาพของเมล็ดข้าวที่เกษตรกรนำไปใช้มีความน่าเชื่อถือ เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ยังไม่เพียงพอความต้องการของเกษตรกร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติพงศ์ รื่นงาม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์ข้าวชุมชนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า การผลิตและการกระจายพันธุ์มีการกำหนดเป้าหมายการกระจายพันธุ์แต่ละปี ศูนย์ฯ มีถุงบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวของตนเอง

จากการศึกษาด้านการตลาด พบว่า มีแผนการจำหน่ายมีการประชาสัมพันธ์ภายใน และภายนอกชุมชนมีการแต่งตั้งกรรมการฝ่ายการตลาดมีวิธีการขายหลายวิธี กลุ่มเป็นตัวกลางในการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และมีอำนาจต่อรองราคากับตลาดสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิรวรรณ กมลศิลป์ (2560) ศึกษาปัจจัยต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนที่ได้รับรางวัล มีการกำหนดเป้าหมายและแผนการกระจายเมล็ดพันธุ์ในแต่ละปีตรงตามความต้องการของชาวนา มีการกำหนดราคาในการจำหน่ายที่เหมาะสม และมีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

จากการศึกษาด้านการเรียนรู้ พบว่า สมาชิกได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงานมีทุนดำเนินการเรียนรู้มีการทดลองทำด้วยตนเอง และมีแปลงเรียนรู้จำนวน 12 ไร่ ซึ่งมีความแตกต่างกับผลงานวิจัยของจิรวรรณ กมลศิลป์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก มีการเรียนรู้กับศูนย์อื่น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิรวรรณ กมลศิลป์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มีการเรียนรู้ผ่านเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน

จากการศึกษากองทุนหมุนเวียน พบว่า ศูนย์ข้าวชุมชนมีคณะกรรมการบริหารกองทุน มีระเบียบข้อบังคับบริหารกองทุน มีการระดมทุนจากสมาชิกหุ้นละ 500 บาท มีแผนบริหารกองทุนมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการใช้ประโยชน์จากกองทุนมีการตรวจสอบบัญชีกองทุนมีการปันผลมีการสรุปและการประเมินผลการดำเนินงานทุกปี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติพงศ์ รื่นงาม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์ข้าวชุมชนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า มีคณะกรรมการบริหารกองทุนมีระเบียบข้อบังคับบริหารกองทุน มีการระดมทุนจากสมาชิก หุ้นละ 100 บาท มีแผนบริหารมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการใช้ประโยชน์จากกองทุน มีปันผล มีการตรวจสอบบัญชีกองทุน

จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านฮ้าง พบว่า การดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนประกอบด้วย 1) กลุ่มและการบริหารกลุ่ม 2) พื้นที่การแปลงพันธุ์ 3) การผลิตและการกระจายพันธุ์ 4) การตลาด 5) การเรียนรู้ และ 6) กองทุนหมุนเวียน สอดคล้องกับสัจจา บรรจงศิริ และคณะ (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า การดำเนินงานศูนย์ข้าวชุมชนของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน มีจำนวน 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) กลุ่มและการบริหารกลุ่ม 2) การแปลงพันธุ์ 3) การกระจายพันธุ์ 4) การเรียนรู้ 5) ระบบการตลาด และ 6) กองทุนหมุนเวียน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ้อ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ้อ ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ (1) ด้านผู้นำ (2) ด้านสมาชิก (3) การบริหารจัดการศูนย์ (4) ด้านกองทุนหมุนเวียน (5) ด้านการเรียนรู้ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ (1) นโยบายด้านการเกษตรของภาครัฐกำหนดมาเป็นส่วนที่ทำให้ศูนย์ข้าวชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินการ (2) หน่วยงานสนับสนุนด้านต่างๆ (3) สภาพแวดล้อม (4) การตลาด (5) ราคาปัจจัยการผลิต เป็นปัจจัยการผลิตที่ทำให้ศูนย์ข้าวชุมชนประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัฐมนตรี อัมรินทร์ (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชนกรณีศึกษานาชุม ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) ตัวสมาชิก 2) คณะกรรมการ 3) การบริหารงานและ 4) การเรียนรู้ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) ภัยธรรมชาติ 2) ปัจจัยการผลิต 3) หน่วยงานที่สนับสนุน และ 4) การตลาด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอ้อ

1) ควรมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางป้องกันในปีที่มีผลผลิตเกินความต้องการของเกษตรกร และเป็นแนวทางป้องกัน กรณีผลผลิตไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน แทนการจำหน่ายข้าวเปลือกให้โรงสี ซึ่งได้ราคาข้าวเปลือกตามท้องตลาด

2) ควรจะมีการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายภายนอกชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะต่อศูนย์ข้าวชุมชน

1) สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการเข้าร่วม ประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อพัฒนาเทคนิคและวิธีการผลิต เมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน ตามหลักวิชาการ

2) คณะกรรมการศูนย์ข้าวชุมชน ควรเข้าร่วมการจัดประชุมเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์ฯ เกิดการเชื่อมโยง ความรู้ ประสบการณ์ และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำปัญหามาวิเคราะห์ร่วมกัน และปรับใช้ในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน

1.3 ข้อเสนอแนะหน่วยงานราชการในพื้นที่

1) ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ตลาดเมล็ดพันธุ์ให้กับกลุ่มมากขึ้น

2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ควรนำความรู้ เทคโนโลยีใหม่ๆ มาถ่ายทอดกับสมาชิก เพื่อพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพ และในปริมาณที่มากขึ้น ให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

1.3 ข้อเสนอแนะด้านนโยบายภาครัฐ

1) ควรกำหนดนโยบายแนวทางส่งเสริม และสนับสนุนงบประมาณด้านปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

2) ควรกำหนดนโยบาย เพื่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์/ เครื่องจักร และปัจจัยการผลิต เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินงานภายในศูนย์ข้าวชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาด้านการตลาด และความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเตรียมวางแผน และกำหนดเป้าหมายในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามความต้องการของตลาด

2) ควรมีการศึกษาด้านเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต และได้ปริมาณมากขึ้น

3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบศูนย์ข้าวชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และศูนย์ข้าวชุมชนที่ไม่ประสบความสำเร็จในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อทราบวิธีการปฏิบัติ และปัญหาอุปสรรคในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

4) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่ซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนต่อไป

5) ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดสุรินทร์และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อจะได้นำผลงานวิจัยมาใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงศ์ รื่นงาม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรหมณานิคม จังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

จิรวรรณ กมลศิลป์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ฐิติขวัญศิริธัญรัตน์ (2558). การดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ณวัฒน์ ทยอัม และคณะ (2560). การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

รัฐฉัตร อัมรินทร์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน กรณีศึกษานานาชุมชน ตำบลสระเม็ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

วันชัย ประยงค์หอม. (2558). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนในจังหวัดอำนาจเจริญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สัจจา บรรจงศิริ และคณะ. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน. สนับสนุนทุนจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

-
- สัจจา บรรจงศิริ และคณะ. (2553). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนในลุ่มแม่น้ำมูล. สนับสนุนทุนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์.(2560). ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร จังหวัดสุรินทร์. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.16 (2565, 1 ,มิถุนายน).ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร : ข้าว. สืบค้นจาก https://www.oae.go.th/assets/portals/1/ebookcategory/68_yearbookedited2564/
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าว กรมการข้าว. (2564). เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว ปี 2563/64. กรุงเทพฯ: กรมการข้าว
- สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว. (2553). ศูนย์ข้าวชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2556). องค์ความรู้เรื่องข้าว : การผลิตข้าวคุณภาพดี. (พิมพ์ครั้งที่ 1)กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2565). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการเริ่มสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ปี 2565: กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น